

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ШАХОВСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ**

СТРУЧНО УПУТСТВО

**О ОРГАНИЗОВАЊУ И РЕАЛИЗАЦИЈИ ТАКМИЧЕЊА УЧЕНИКА
ОСНОВНИХ ШКОЛА ИЗ ПРЕДМЕТА ШАХ ЗА 2021/2022. ГОДИНУ**

Београд, 24.септембар 2021. године

Назив организатора: **Шаховски савез Србије**
Адреса: **Београд, Нушићева 25/II**
Одговорна особа: **Драган Лазић, 063 3353808, office@serbiachess.org**

Назив такмичења: **ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА У ШАХУ**
Циљ: **Афирмација шаха и подизање квалитета образовања**
Задаци такмичења: **Вредновање стечених знања у шаху и рангирање нивоа постигнућа ученика**

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА У ШАХУ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ такмичења је популаризација шаха и подизање квалитета образовања.

Задаци такмичења су:

- а) вредновање нивоа стечених знања, умења, вештина и способности ученика;
- б) рангирање нивоа постигнућа ученика.

Такмичење се састоји из два дела:

- 1. Појединачно такмичење**
- 2. Екипно такмичење**

Делови су независни, а ученик или ученица може учествовати на оба такмичења.

У даљем тексту појам „такмичар“ се односи и на ученике и ученице.

У даљем тексту појам „такмичење“ односи се и на појединачна и екипна такмичења.

У случају разлика, биће наглашено.

ПОЈЕДИНАЧНО ТАКМИЧЕЊЕ

Појединачно такмичење, за сваки разред, на свим нивоима има два одвојене групе; за ученике и ученице.

ЕКИПНО ТАКМИЧЕЊЕ

Екипно такмичење се игра на 6 табли; најмање 2 ученице и најмање 2 ученика.

На прве 2 табле играју ученици, на последње 2 ученице, на трећој и четвртој избор слободан.

Екипа може имати и три резерве; две резерве за прве четири табле и једну резерву за последње две табле.

Екипа може започети меч ако је присутно минимум 3 члана екипе.

ШКОЛА ДОМАЋИН ТАКМИЧЕЊА:

Школу домаћина такмичења ће одредити надлежни Шаховски савез и Школска управа.

Домаћин Републичког такмичења је школа са територије АП Војводине и биће одређена након консултација, а најкасније до краја првог полугодишта.

КООРДИНАТОРИ ТАКМИЧЕЊА

Шаховски савез Србије ће одредити републичког координатора такмичења, одмах по објављивању Календара такмичења за основне школе од стране Министарства.

Сваки Округ, град Београд, покрајина Војводина, а по потреби и Општина има свог координатора такмичења.

Координатора одређује надлежни шаховски савез; у случају да то не учини из неких разлога, координатора ће именовати републички координатор.

Шаховски савез Србије ће издати решења координаторима.

Задатак републичког координатора је да обједини активности повезане са такмичењем преко координатора и тумачи одредбе овог Стручног упутства.

Резултати са претходног такмичења се прослеђују надлежном координатору најкасније 5 дана пре почетка такмичења.

ПРИПРЕМЕ НАСТАВНИКА:

Надлежни шаховски савези ће на својој територији организовати састанке за наставнике. Наставници ће на састанцима бити едуковани за организацију турнира, упознати са основним шаховским правилима, која ће пренети такмичарима.

Обавештавање наставника о свим активностима око такмичења ће се вршити преко електронске поште школама и личним контактом.

НАЧИН ПРИПРЕМЕ ТАКМИЧЕЊА:

Надлежни шаховски савези, преко својих координатора прикупљају податке са претходних нивоа такмичења, обавештавају школе ученика које су се пласирале електронском поштом, као и преко своје интернет странице о наредном нивоу такмичења, о одржавању припремних састанака овог тела.

Надлежни шаховски савези контактирају школу домаћина, дају упутства о потребним активностима за припрему такмичења и обавештавају медије.

МЕТОДОЛОШКА УПУТСТВА ЗА ТАКМИЧЕЊЕ:

Организатор, најмање 7 дана пре почетка такмичења објављује Правилник такмичења (за школски ниво најмање 4 дана) и он ће обухватити све појединости, а мора се испоштовати Календар такмичења и смотри основних школа за школску 2021/22. годину.

У Правилнику се мора јасно нагласити сатница такмичења; рок за потврђивање учешћа ученика, почетак такмичења, почетак сваког кола, проглашење резултата и додела диплома (награда) након завршеног такмичења.

Надлежни шаховски савези обезбеђују судије турнира.

На турнирима се користи програм за паровање SwissManager.

Судије такмичења су у обавези да наставницима и такмичарима, укратко пре почетка такмичења укажу на карактеристике швајцарског система такмичења, критеријума око деобе места, правила шаха за рапид, права на жалбу...

ПРОПОЗИЦИЈЕ ТАКМИЧЕЊА:

Шаховски сатови су обавезни. Игра се по правилима ФИДЕ; додатак за убрзани шах.

Додатак Г не важи. Дозвољен је један немогућ потез, а на другом се губи партија. Судија код очигледних реми позиција може да прогласи реми, тј. да спречи искључиву „игру на време“.

Време трајања партије на такмичењу је 15 минута по играчу, 7 кола.

Критеријуми у случају деобе места, код појединачног такмичења су Међубухолц-1 (37), међусобни сусрет (11), већи број победа (68), Сонеборн (52) и Аранц (61).

За победу екипе се добија 3 меч бода, а за нерешено 1 меч бод. Критеријуми у случају деобе места на екипном такмичењу су: поени, међусобни сусрет, а турнирским Правилником ће судија турнира одредити још 2 критеријума.

Ако организатор обезбеди дигиталне сатове у потребном броју могуће је применити следеће:

10 минута по играчу + 5 секунди бонификације за сваки одиграни потез, 7 кола.

СТАРТНА ЛИСТА ТАКМИЧАРА И ЕКИПА

Стартна листа такмичара за појединачно такмичење ће бити утврђена на следећи начин:

1. На школском такмичењу такмичари се разврставају на основу абecedног редоследа по презименима такмичара.

2. На осталим нивоима такмичења се додељује интерни рејтинг: првопласираном такмичару доделити 990 поена интерног рејтинга, другопласираном 980, трећепласираном 970 итд, са претходног нивоа такмичења.

Стартна листа екипа ће бити утврђена помоћу рачунара на основу абecedног редоследа по именима школе за општинско такмичење. За остале нивое такмичења стартну листу утврдити према пласману са претходног нивоа такмичења. Првопласираним екипама доделити 990 поена интерног рејтинга, другопласираним 980, трећепласираним 970 итд.

Жалба на партију се подноси одмах након завршетка партије.

На сваком такмичењу ће се оформити Турниски одбор за решавање по жалби, осим за школски ниво.

Идентитет такмичара се обезбеђује на основу Потврда из школе и ђачке књижице са сликом.

ОРГАНИЗАЦИЈА ТАКМИЧЕЊА:

Такмичари се пријављују судији, најкасније 30 минута пре почетка такмичења.

Правилник такмичења и „Стручно упутство о организовању и реализацији такмичења ученика основних школа из предмета шах“ поставити на видно место у простору где се врши евиденција такмичара.

Евидентирање пристиглих ученика врше судије турнира или дежурни наставници које овласти директор школе домаћина.

Главни судија турнира је обавезан да организује истицање стартне листе, парова за свако коло, као и коначне резултате на улазу у салу за игру.

За екипно такмичење главни судија је у обавези да истакне стартне листе и основне саставе екипа најкасније пре почетка другог кола.

ЈЕЗИК:

Такмичари и наставници, морају бити упознати са Стручним упутством и Правилником такмичења на свом матерњем језику.

НИВОИ ТАКМИЧЕЊА И СМОТРИ И ЊИХОВА ОРГАНИЗАЦИЈА

Нивои такмичења су:

Школско такмичење

Општинско такмичење

Окружно такмичење

Републичко такмичење

Није могуће учествовати на наредном нивоу такмичења, ако такмичар или екипа није учествовао на претходном; такмичење је квалификационог типа.

Првопласирани такмичар са претходног окружног (градског) такмичења има право директног наступа на окружном такмичењу наредне школске године.

Првопласирани такмичар на претходном републичком такмичењу има право директног наступа на републичком такмичењу наредне школске године.

Другопласирани и трећепласирани играч на претходном републичком такмичењу имају право директног наступа на Окружном (Градском) такмичењу наредне школске године.

Директно пласирани такмичари немају право наступа на претходним нивоима такмичења.

Опрему за такмичење (шаховске гарнитуре и сатове) обезбеђују такмичари.

ШКОЛСКИ НИВО:

Школско такмичење организују школе у којима је заступљен шах као изборни предмет или као слободна активност.

Носилац активности је наставник задужен за шах у школи.

Школа организује турнир са заинтересованим такмичарима.

У зависности од броја заинтересованих такмичара, може се одредити и другачији систем такмичења.

За општински ниво се пласирају 3 првопласирана такмичара из сваке групе.

У случају да је на територији општине само 1 школа, такмичење се одржава по пропозицијама за општински ниво.

Ангажовани наставник ће одредити састав школске екипе, и он се може мењати на следећим нивоима такмичења.

Организатор школског такмичења је дужан да достави мејлом распис, правилник и извештај са такмичења координатору. Ако то не учини у назначеном року, листа се неће прихватити за наредни ниво такмичења. Координатор је дужан да ове доказе стави на увид овлашћеним наставницима из школа које учествују на такмичењу, ако они то затраже.

ОПШТИНСКИ НИВО:

Општинско такмичење организује школа домаћин са територије Општине у сарадњи са надлежним шаховским савезом.

Општинско такмичење се организује за такмичаре који су се квалификовали са школских такмичења.

У појединачној конкуренцији за окружни (градски) ниво ће се пласирати 3 првопласирана такмичара из сваке групе.

Основни састав екипе на екипном такмичењу се пријављује судији, најкасније 30 минута пре почетка првог кола, уз оверен списак од стране овлашћеног лица из школе.

На општинском такмичењу могу да учествују све школе са својим екипама.

За окружни (градски) ниво ће се пласирати по 3 првопласиране екипе.

ОКРУЖНИ (ГРАДСКИ) НИВО:

Окружно такмичење организује школа домаћин са територије Округа у сарадњи са надлежним шаховским савезом.

Град Београд уместо окружног, организује градско такмичење; такмичење организује школа домаћин у сарадњи са шаховским савезом Београда.

Окружно (градско) такмичење се организује за такмичаре који су се квалификовали са општинских такмичења.

На републички ниво такмичења ће се пласирати ученице, ученици и екипе са Окружних такмичења на следећи начин:

Војводина 15, Београд 10, Централна Србија 30, Косово и Метохија 5 ученика, ученица и екипа.

Распоред по окрузима:

Београд – 10, Косово и Метохија – 5, Западnobачки - 1, Северnobачки – 2, Јужnobачки - 5, Сремски – 3, Северnobанатски -1, Средњобанатски – 1, Јужnobанатски – 2, Борски – 1, Зајечарски – 1, Пиротски – 1, Топлички -1, Колубарски – 1, Браничевски – 1, Моравички – 2, Поморавски – 2, Јабланички – 2, Подунавски – 2, Златиборски – 2, Мачвански – 2, Расински – 2, Шумадијски – 2, Пчињски – 2, Рашки – 3, Нишавски – 3.

Прве три екипе на републичком екипном такмичењу обезбеђују једно место за екипу више за тај Округ (Град) наредне школске године.

РЕПУБЛИЧКИ НИВО:

Републичко такмичење организује школа домаћин, Шаховски савез Србије и Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Републичко такмичење се организује за ученике и ученице који су се квалификовали са Окружних (градског) такмичења.

НАГРАДЕ:

Појединачно такмичење:

У свим разредима и на сваком нивоу такмичења, биће додељена ПРВА, ДРУГА И ТРЕЋА награда за ученике и ученице.

Награђени ученици на појединачном првенству добијају дипломе:

Екипно такмичење:

Организатор је дужан да на екипном такмичењу обезбеди дипломе за три првопласиране екипе и то: посебно за екипу (школска диплома) и посебно за сваког члана екипе.

ВРЕМЕ:

Школска такмичења, **до 31.01.2022.**

Општинска такмичења; **19.02.2022. појединачно; 20.02.2022. екипно**

Окружна такмичења; **19.03.2022. појединачно; 20.03.2022. екипно**

Републичко такмичење; **09.04.2022. појединачно; 10.04.2022. екипно**

Надлежни шаховски савези могу, по оправданим захтевима школа, променити дане такмичења, али да не угрозе регуларност наредног нивоа такмичења.

ПРЕДРАЧУН ТРОШКОВА И ИЗНОС СРЕДСТАВА:

Надлежни шаховски савези су у обавези да обезбеде материјална средства за рад судије и дипломе; ако постоји финансијска могућност обезбедиће се медаље и пехари за награђене ученике, ученице и екипе.

На такмичењу у шаху, котизација од такмичара се не наплаћује.

Израда диплома за такмичаре је око 50 динара по комаду; фотокопир папир, селотејпи, фломастери, оловке, захвалнице у износу до 500 динара што укупно оријентационо износи 5000 динара по такмичењу.

Образац дипломе за све нивое такмичења, осим школског, прописује Шаховски савез Србије, најкасније до краја првог полугодишта.

Шаховски савез Србије ће одштампати дипломе за општинско, окружно и републичко такмичење, у сарадњи са ШСВ, ШСЦС и ШСБ и проследити координаторима најкасније недељу дана пре одржавања самих такмичења.

ОДГОВОРНОСТ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ:

За организацију такмичења одговорни су надлежни Шаховски савез по нивоима, школа домаћин и овлашћени координатор за ниво такмичења који је у његовој надлежности.

Републички координатор је дужан у року од пет дана да пренесе шаховским савезима и другим координаторима све нове информације које су значајне за организацију такмичења.

За организацију такмичења одговорни су Шаховски савез Србије, надлежни Шаховски савези и школа домаћин.

Надлежни шаховски савези ће оформити организационе одборе за припрему такмичења, најкасније до краја првог полугодишта, у коме ће се налазити и представници Министарства (Школских управа)

Шаховски савез Србије ће организовати семинар за судије, на коме ће учествовати заинтересовани наставници.

Резултати такмичења су јавни и објављују се на огласној табли школе организатора или сајту школе, као и на сајту надлежног шаховског савеза и Министарства.

Учесници такмичења морају имати сагласност родитеља за учешће на такмичењу.

ИЗВЕШТАЈ СА ТАКМИЧЕЊА:

Извештај садржи: назив такмичења и организатора, место и време одржавања, број учесника, број награђених ученика (табеларни приказ – име и презиме ученика, разред,

назив школе и место у коме се налази), анализу такмичења (предности, слабости и могући начини превазилажења слабости).

Извештај са такмичења се доставља координатору и Школској управи у року од 15 дана по завршетку такмичења.

Извештај са такмичења сачињава главни судија и одговоран је за садржај извештаја и благовремено достављање.

Шаховски савез Србије

Драган Лазић
Председник Шаховског савеза Србије